

Prosjektdirektiv for e-valg 2011-prosjektet

INNHALDSFORTEGNELSE

1.	INNLEDNING.....	3
1.1	BAKGRUNN	3
2.	PROSJEKTETS OMFANG	4
2.1	BESKRIVELSE AV PROSJEKTETS OMFANG.....	4
2.2	RAMMEBETINGELSER	4
2.3	VISJON FOR E-VALG 2011-PROSJEKTET	5
3.	PRINSIPPER OG MÅL	5
3.1	HOVEDMÅL	5
3.2	PRINSIPPER FOR VALGADMINISTRATIVT DATASYSTEM OG E-VALGLØSNINGEN.....	6
3.3	PROSJEKTMÅL E-VALG 2011	6
3.4	KONSEPTUELL MODELL	6
4.	FORHOLDET TIL OMGIVELSENE	7
4.1	INTERESSENTANALYSE	7
4.2	GRENSESNIITT	7
4.2.1	Økonomisk grensesnitt	7
4.3	KOMMUNIKASJONSPLAN	7
5.	STYRING.....	8
5.1	PROSJEKTSTYRING	8
5.2	RISIKOANALYSE	8
5.3	STRATEGI FOR Å STYRE RISIKO	8
6.	ORGANISERING	9
6.1	STYRINGSGRUPPEN.....	9
6.2	PROSJEKTGRUPPEN.....	10
6.3	POLITISK REFERANSEGRUPPE	11
6.4	FAGLIG REFERANSEGRUPPE	12
6.5	KOMMUNAL REFERANSEGRUPPE INKLUSIVE FORSØKSKOMMUNER.....	12
6.6	BRUKER REFERANSEGRUPPE	13
7.	BUDSJETT OG STYRING.....	13
7.1	BUDSJETT OG ØKONOMISTYRING.....	13
7.2	DOKUMENTSTYRING	13
7.3	KOMPETANSESTYRING	14
7.3.1	Prinsipper for kompetanseinnhenting.....	14
7.3.2	Kompetansematrise.....	14
7.3.3	Kommuner og fylkeskommuners deltagelse	15
8.	AKTIVITETS- OG TIDSPLAN	15
8.1	NETTVERKSPLAN 2009-2011	15

1. INNLEDNING

1.1 Bakgrunn

Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) startet i 2008 e-valg 2011-prosjektet som skal etablere en sikker elektronisk valgløsning for stortings-, kommunestyre- og fylkestingsvalg som gir bedre tilgang for å stemme for alle velgergrupper. Løsningen skal sikre en rask valggjennomføring med effektiv ressursbruk i kommunene, samt legge til rette for utøvelse av direktedemokrati. Dagens høye troverdighet til valggjennomføring, basert på prinsipp om hemmelig valg, skal opprettholdes.

Stortinget stilte seg ved behandlingen av statsbudsjettet for 2008 «[...] positiv til at det igangsettes prosjekt der det arbeides for å tilrettelegge for elektronisk stemmegivning med sikte på å gjennomføre forsøk ved ordinære valg i 2011», jf. Budsjett-innst. S. nr. 5 (2007–2008) fra kommunal- og forvaltningskomiteen.

Gjennom forsøket i 2011 skal det gis et beslutningsgrunnlag til Stortinget for å vurdere om løsningen for elektronisk stemmegivning skal innføres på landsbasis og eventuelt tidsperspektiv for dette.

Prosjektet skal anskaffe og prøve ut en løsning for elektronisk stemmegivning i enkelte forsøkskommuner ved lokalvalget i 2011. Prosjektet tar samtidig sikte på å anskaffe og prøve ut et fullstendig valgadministrativt datasystem i de samme forsøkskommunene. Prosjektet skal også planlegge for innføring av den valgadministrative løsningen og en eventuell full innføring av elektronisk stemmegivning i Norge på lengre sikt. Prosjektet ble nærmere beskrevet i [St.prp. nr. 68 \(2008–2009\) Kommuneproposisjonen 2010](#).

I 2006 fikk KRD utarbeidet en rapport ”[Elektronisk stemmegivning – utfordringer og muligheter](#)”. Innholdet i denne vil være et fundament for prosjektet, men vil ikke være en absolutt rammebetingelse.

2. PROSJEKTETS OMFANG

2.1 Beskrivelse av prosjektets omfang

Prosjektet skal anskaffe og innføre en fullverdig systemløsning for e-stemmegivning og valgadministrasjon i utvalgte forsøkskommuner ved kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2011. Gjennom forsøket i 2011 skal det gis et beslutningsgrunnlag til Stortinget for å vurdere om løsningen for elektronisk stemmegivning skal innføres på landsbasis og eventuelt tidsperspektiv for dette.

Prosjekt skal:

- anskaffe et fullverdig valgadministrativt datasystem med en løsning for elektronisk stemmegivning i Norge
- beslutte i hvilke kommuner dette systemet skal prøves ut i 2011
- forankre elektronisk stemmegivning politisk og i befolkningen
- legge til rette for og bistå ved organisatorisk innføring av løsningen i kommunene som skal benytte systemet i 2011
- anskaffe drifts- og forvaltningspartner til løsningen
- bidra til å utarbeide et beslutningsgrunnlag for videreføring av prosjektet basert på forsøkskommunenes erfaring og ekstern evaluering etter valget i 2011

2.2 Rammebetingelser

Følgende rammebetingelser gjelder for prosjektet:

- Statsbudsjettet 2010, 2011 og 2012
- Valgloven og valgforskriften
- Europarådets rekommendasjon for e-stemmegivning (Rec(2004)11)
- Europarådets: Guidelines on transparency of e-enabled elections GGIS (2010) 5 E. Jf.
- Europarådets: Guidelines on certification of e-voting systems, GGIS (2010) 3 E. (denne kommer ikke til direkte anvendelse ved forsøket i 2011)
- Personopplysningsloven
- Løsningen utformes i samsvar med prinsippene i den nye tilgjengelighetsloven som skal gjelde fra 2012
- Løsningen skal i så stor grad som praktisk mulig baseres på åpen kildekode for å sikre velgerne fullt innsyn i løsningen

Spørsmålet om å stanse forsøket internettstemmegivning ble fremmt av Høyre gjennom et dok8-forslag i Stortinget. Dette ble behandlet i Stortinget fredag 19. november 2010. Stortinget besluttet å gjennomføre forsøk med internettstemmegivning hjemmefra i forsøkskommunene ved kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2011. Beslutningen kan imidlertid omgjøres dersom spesielle forhold i 2011 tilsier det.

Det skal med hjemmel i valgloven § 15-1 etableres et regelsett (lokale forskrifter for de kommunene som deltar i forsøket) for gjennomføring av forsøk med e-valg i 2011. Regelsettet for elektronisk stemmegivning vil baseres på valglovgivningen og Europarådets rekommendasjon, i tillegg til ev. annen aktuell lovgivning.

2.3 Visjon for e-valg 2011-prosjektet

Prosjektet innfører en løsning for uttesting ved valget i 2011 som er designet og er skalerbar for full innføring av det valgadministrative systemet. Systemet har en integrert e-valgs-funksjonalitet. Denne e-valgsfunksjonaliteten skal kunne brukes i ukontrollerte omgivelser (utenfor valglokalet) og i kontrollerte omgivelser (i valglokalene) og av brukergrupper med spesielle behov (for eksempel mennesker med nedsatt funksjonsevne og velgere som oppholder seg i utlandet). E-valgløsningen skal kunne tilpasses Stortingets krav om og eventuelt hvordan og hvem som skal kunne benytte e-valgsmuligheten.

3. PRINSIPPER OG MÅL

3.1 Hovedmål

Etablere en sikker elektronisk valgløsning for stortings-, kommunestyre- og fylkestingsvalg som gir bedre tilgang for å stemme for alle velgergrupper. Løsningen skal sikre en rask valggjennomføring med effektiv ressursbruk i kommunene samt legge til rette for utøvelse av direktedemokrati. Dagens høye troverdighet til valggjennomføring basert på prinsipp om hemmelig valg skal opprettholdes.

Gjennom forsøket i 2011 skal prosjektet fremskaffe beslutningsgrunnlag til Stortinget for å vurdere om løsningen for elektronisk stemmegivning skal innføres på landsbasis og eventuelt tidsperspektiv for dette. Forsøkskommunenes og departementets erfaringer med bruken av det valgadministrative systemet, vil danne grunnlag for departementets evaluering i etterkant av valget i 2011, og vil være et sentralt grunnlag i en beslutning om og i tilfelle hvordan valgsystemet skal implementeres i fylkeskommunene og kommunene.

Hvorfor skal vi ha e-valg:

1. Øke tilgjengeligheten for velgerne generelt og spesielt velgergrupper som i dag ikke har full tilgjengelighet (eksempelvis handikappede, utenlandsboende, folk midlertidig i utlandet)
2. Nye generasjoner velgere forventer elektroniske løsninger
3. Raskere og mer korrekt valgoppgjør
4. Reduserte kostnader på lang sikt
5. Muliggjøre direktedemokrati med lav kostnad (folkeavstemninger)

Hvorfor skal vi ha et nytt sentralt valgadministrativt system:

1. Sikre en god administrativ, kostnadseffektiv og korrekt valggjennomføring og valgoppgjør.
2. Få full offentlig kontroll over alle steg i valgprosessen ved at systemet eies, forvaltes og driftes av det offentlige.
3. Bidra til å redusere kostnadene for kommunene til anskaffelse av valgadministrative datatekniske løsninger.
4. Få kontroll med og redusere fremtidige samlede vedlikeholdskostnader ved å kun vedlikeholde en løsning.

3.2 Prinsipper for valgadministrativt datasystem og e-valgløsningen

Det nye systemet skal baseres på følgende prinsipper:

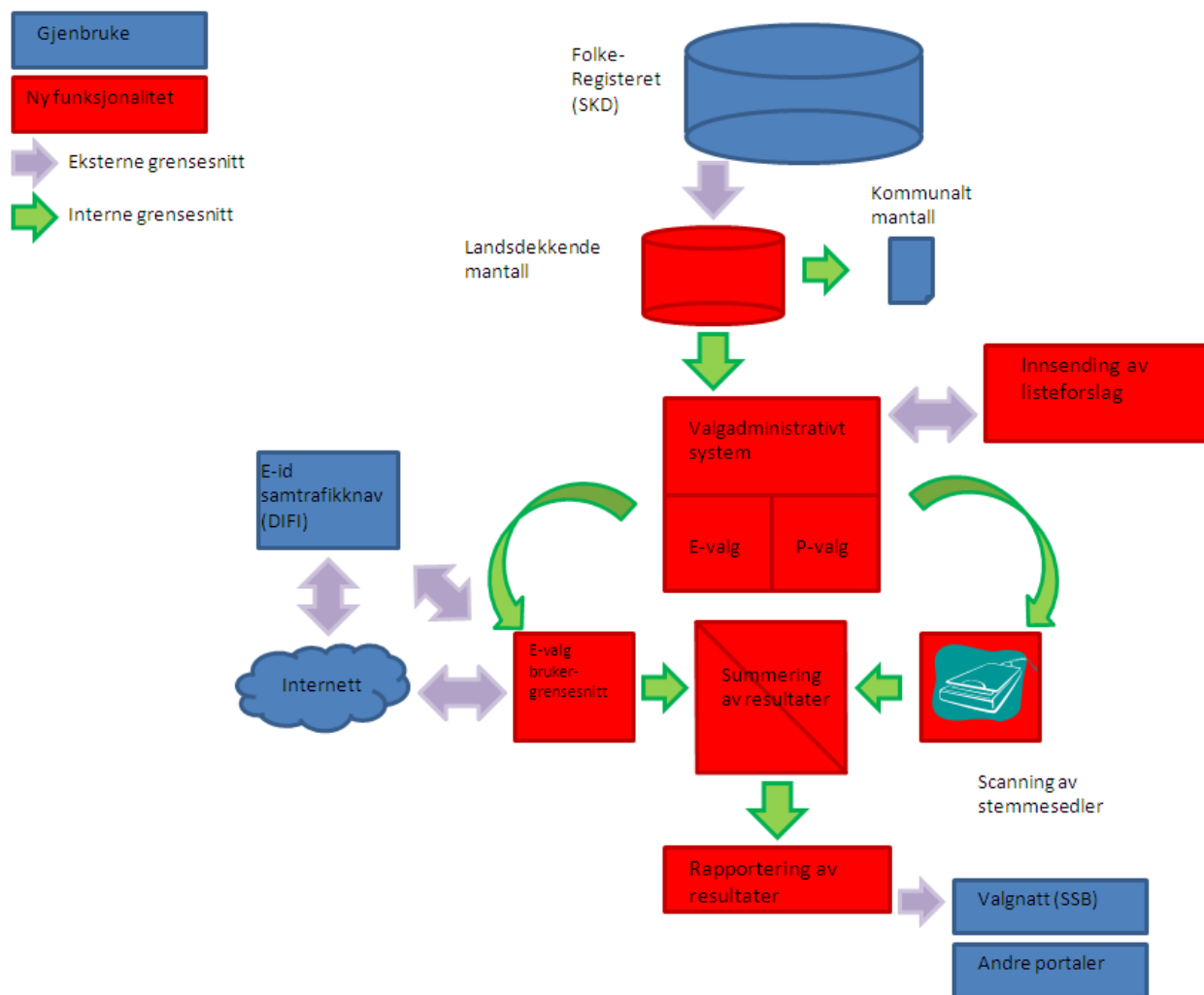
- Velgeren skal kunne avgi stemme uten utilbørlig påvirkning
- Åpenhet og innsyn i rutiner, prosjektgjennomføring og dataløsning
- Statlig eiet, driftet og forvaltet valgdatabasystem.
- Ansvar for valggjennomføring lokalt vil ligge i kommunene som i dag. Den praktiske valggjennomføring i regi av kommunene vil også gjelde for e-valg.
- Valgdatabasystemet stilles vederlagsfritt til disposisjon for kommunene.
- Utvikling/anskaffelse av datasystemet baseres på markedskonkurranse.
- Dataløsning skal baseres på åpen kildekode med fullt innsyn, og programvareutvikling skal fortrinnsvis være iht. etablert lisensstype (for eksempel GPL)
- Skal kun benytte standard datamaskiner for stemmegivning (ikke spesifikke valgautomater)
- Løsning skal ikke forutsette noen tillit til klient-PC. Vi legger til grunn at klient-PC kan være infisert med virus eller annet ondsinnet programvare
- Basere autentisering og kryptering på standardløsninger som benyttes eller planlegges innført i Norge (ikke egne løsninger for valg). Eksempelvis skal autentisering baseres på det planlagte nasjonale autentiseringsporten.

3.3 Prosjektmål e-valg 2011

- Etablere elektronisk stemmegivning (e-valg) som supplement til dagens papirbaserte valg (p-valg)
- Planlegge, spesifisere og anskaffe et nytt valgdatabasystem til erstatning for dagens valgdatabasystem for papirvalg, utvidet med funksjonalitet for e-valg. Dette skal foregå i tett samarbeid med valgteamet i KRD som har ansvar for den ordinære valggjennomføringen og for å utvikle et sentralt valgdatabasystem.
- I tråd med valglovgivningen utvikle valgadministrative rutiner for bruk av det valgadministrative datasystemet og tilgjengeliggjøre disse for forsøkskommunene.
- Involvere det politiske miljø gjennom politisk referansegruppe for prosjektet. Dette gjelder også mål og visjon for perioden etter 2011.
- Initiere og delta i offentlig debatt om sikkerhet, innsyn og etterprøvnbarhet for e-valg. Dette gjelder blant annet spørsmål knyttet til kjøp og salg av stemmer, utilbørlig påvirkning (family voting), usikkerhet til e-valgløsning (black box-problematikk).
- Etablere og implementere e-valgrutiner som sikrer korrekt valgresultat og bygger tillit.
- Bygge opp kompetanse på e-valg i KRD.
- Lage et systematisk evalueringsregime og evaluere resultatene av e-valg 2011-prosjektet.
- Basert på erfaringene fra 2011-valget, skal det utarbeides et forslag til videreføring.

3.4 Konseptuell modell

I figuren er det vist en konseptuell versjon av den planlagte løsningen.

4. FORHOLDET TIL OMGIVELSENE

4.1 Interessentanalyse

Det er utarbeidet egen interessentanalyse som er godkjent av styringsgruppen. Denne danner grunnlag for kommunikasjonsplan, risikoanalysen og organisering av referansegruppene.

4.2 Grensesnitt

Systemets grensesnitt er vist i konseptuell modell kap 3.4. Prosjektets organisatoriske grensesnitt mot omgivelsene er beskrevet i interessentanalysen.

4.2.1 Økonomisk grensesnitt

Prosjektet finansieres i hovedsak over statsbudsjettet, kap. 571, post 641 (Kommunal- og regionaldepartementet, skjønnstilskuddet).

4.3 Kommunikasjonsplan

Det er utarbeidet egen kommunikasjonsstrategi som er godkjent av styringsgruppen.

5. STYRING

5.1 Prosjektstyring

Fire sentrale variabler i prosjektet er økonomi, fremdrift, kvalitet og omfang. En bakenforliggende variabel, som blant annet påvirkes av disse fire, er omdømme. Det tilstrebes en balanse mellom økonomi, fremdrift, kvalitet og omfang. Dersom hensynet til ulike variabler kommer i motstrid med hverandre gjelder følgende:

Innenfor styringsrammen P50^{*)}, som disponeres av prosjektet, vil prioriteringsrekkefølgen av variablene være at 1) kvalitet prioriteres foran 2) fremdrift, 3) omfang og 4) kostnader, og at videre prioriteringer skjer i henhold til denne rekkefølgen.

Mellom styringsrammen P50^{*)} og P85^{*)}, som disponeres av styringsgruppen, vil prioriteringsrekkefølgen av variablene være at 1) kvalitet prioriteres foran 2) fremdrift, 3) kostnader og 4) omfang, og at videre prioriteringer skjer i henhold til denne rekkefølgen.

**) P50 og P85 er overslag på usikkerhetsavsetninger i statsbudsjettet gitt med henholdsvis 50 og 85 prosent sannynlighet for at forbruket ikke blir høyere enn dette.*

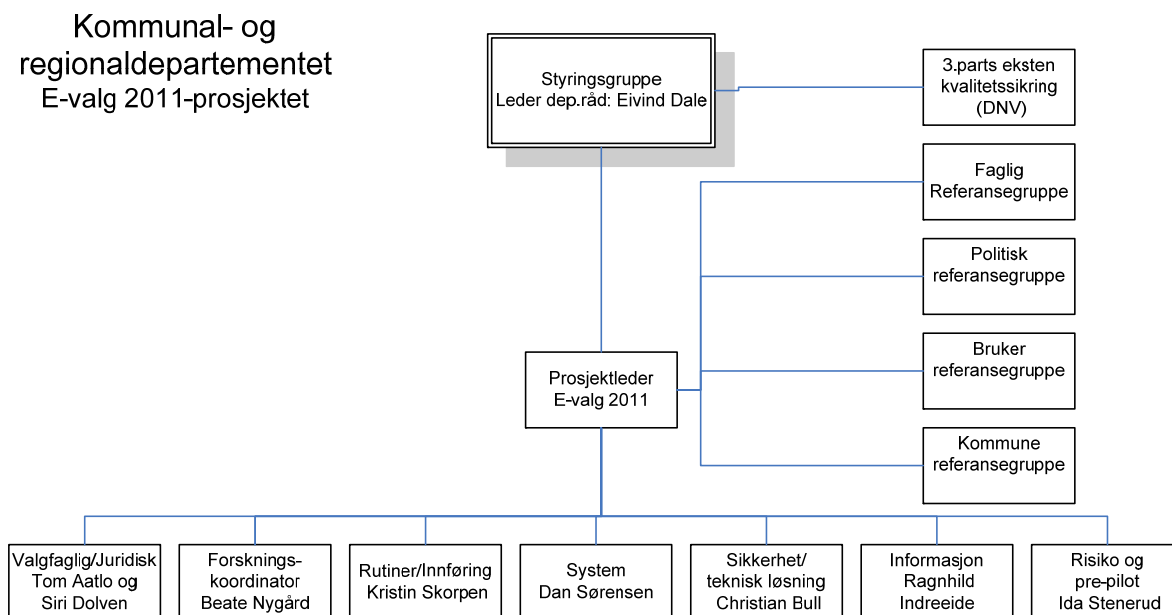
5.2 Risikoanalyse

Prosjektet oppdaterer risikobildet kontinuerlig og minimum ved hver måneds rapportering til styringsgruppen. I tillegg gjennomføres en full gjennomgang av alle risikoer ved hver ny fase i prosjektet (ca. hvert år). Risikoene dokumenteres og håndteres i Easy Risk ManagementTM (DNV-produkt).

5.3 Strategi for å styre risiko

Risk management policy er utarbeidet og beskriver hvordan risiko håndteres i prosjektet.

6. ORGANISERING

6.1 Styringsgruppen

Styringsgruppens primæroppgaver er å prioritere mellom oppgaver, ressurser og framdrift. Styringsgruppen skal sikre at prosjektet er forankret i den politiske ledelsen. Styringsgruppen sørger for at prosjektet kvalitetssikres av eksternt 3.part.

Navn	Avd	Rolle
Eivind Dale	dep.råd	Leder for styringsgruppen. Disponerer, på vegne av styringsgruppen, budsjett utover styringsrammen.
Gunnar Andresen	eksp.sjef, PA	Medlem av styringsgruppen.
Anne Nafstad Lyftingsmo	eksp.sjef, KOMM	Medlem av styringsgruppen.
Hans Petter F. Gravdahl	Kommunalavdelingen i Kommunal- og regionaldepartementet representert ved avdelingsdirektør i seksjon for valg og lokaldemokrati (VL) i Kommunalavdelingen.	Prosjekteier skal sikre at prosjektet har økonomiske og personellmessige ressurser til disposisjon som gjør at prosjektet kan nå målene. Prosjekteiers representant disponerer midler innenfor budsjettet definert til P50. Saker til styringsgruppen for e-valgsprosjektet skal forelegges for representant for prosjekteier før prosjektleder sender dem til

		styringsgruppen. Myndighet til å avgjøre og underskrive endringsordre som ikke innebærer økonomiske endringer utover styringrammen (P50). Prosjekteiers representant har personalansvar for prosjektdeltakere som er ansatt i KRD.
Marianne Riise	Fagdirektør med ansvar for valg	Medlem av styringsgruppen, ivaretar valgfaglige hensyn.
Kristian Gjøsteen	NTNU	Medlem av styringsgruppen, ivaretar it-faglige og sikkerhetsmessige hensyn.

6.2 Prosjektgruppen

Prosjektgruppen har fullt ansvar for at forsøk med e-valg kan gjennomføres i 2011. Prosjektet skal gjennomføre anskaffelse av løsning, og sørge for at løsningen blir forsvarlig driftet og forvaltet, samt legge til rette for organisatorisk innføring i kommunene med utarbeidelse av rutiner og opplæring.

Prosjektgruppen er ansvarlig for å knytte til seg nødvendig kompetanse og gjøre de nødvendige anskaffelser. Prosjektet skal ikke utvikle løsningen, den skal anskaffes i markedet.

Prosjektgruppen har følgende sammensetning:

Rolle	Navn	Ansvarsområde
Prosjektleder	Henrik Nore	Prosjektleder med økonomisk og faglig ansvar innenfor prosjektets rammer
Delprosjektleder	Ragnhild Indreeide	Ansvarlig for planlegging og gjennomføring av informasjonstiltak og faktabasert mediehåndtering. Annen mediehåndtering foretas av KE
Delprosjektleder	Kristin Skorpen	Ansvarlig for utvikling av rutiner som har grenseflater mot valgsystemet, samt kordinering av innføring av systemet i kommunene. Ansvarlig for økonomioppfølging av prosjektet.
Delprosjektleder	Dan Sørensen	Systemeier med ansvar for at funksjonelle systemkrav

		ivaretas i løsningen. Løpende oppfølging av systemleverandør.
Delprosjektleder	Christian Bull	Ansvarlig for at tekniske og sikkerhetsmessige krav ivaretas i løsningen. Løpende oppfølging av driftsleverandør.
Ansvarlig fra valgteam	Tom Refsum Aatlo	Ansvarlig for at valgjuridiske krav ivaretas i løsningen.
Rådgiver fra valgteam	Siri Dolven	Rådgivning og kvalitetssikring av valgfaglige krav i løsningen.
Risikoansvarlig og koordineringsansvarlig for testvalgene (pre-pilotene)	Ida Sofie Gebhardt Stenerud	Ansvarlig for identifisering, oppfølging og rapportering av prosjektrisikoer. Ida er også ansvarlig for koordinering og oppfølging av alle 10 pre-piloter i forsøkskommunene.
Testleder	Henning Evensen	Ansvarlig for gjennomføring av akseptansestest og for oppfølging av test ergos testplaner. Henning har også ansvar for plankoordinering mellom alle delprosjekter.
Forskningskoordinator	Beate Nygaard	Ansvarlig for koordinering av forskning på prosjekresultatene og koordinering av stortingsmelding

6.3 Politisk referansegruppe

Prosjektet har en politisk referansegruppe. Målet med en politisk referansegruppe er blant annet å:

- forankre e-valgsløsningen i partiene
- drøfte hvordan en best kan sikre at demokratiske prinsipper blir tatt vare på i e-valgsløsningen
- få fram innvendinger mot alternative løsninger så tidlig som mulig
- være diskusjonspartner for alternative løsninger og tempoplan
- initiere offentlig debatt om e-valg
- sikre innsyn og full åpenhet i prosjektet

Prosjektet skal avholde egne møter med politisk referansegruppe 2-3 ganger i året. I tillegg vil politisk referansegruppe få dokumenter på høring i løpet av prosessen.

Oppnevning av deltakere

Gruppen består av representanter fra alle partier som hadde en oppslutning på over 20 000 stemmer på landsbasis ved valget i 2005:

Parti
Det norske Arbeiderparti
Fremskrittspartiet
Høyre
Kristelig Folkeparti
Kystpartiet
Rødt
Senterpartiet
Sosialistisk Venstreparti
Venstre

6.4 Faglig referansegruppe

Departementet har etablert en faglig referansegruppe som skal bistå prosjektet.

E-valg 2011-prosjektet skal samarbeide med faglig referansegruppe på følgende måte:

- Vesentlige valgfaglige beslutninger skal forelegges referansegruppen før de legges frem for styringsgruppen.
- Den faglige referansegruppen vil bli innkalt til arbeidsmøter.
- Møter avholdes på elektroniske møterom (net-meeting) i tillegg til fysiske møter.
- Referansegruppen vil bli bedt om å kvalitetssikre vesentlige prosjektet leveranser.

Da faglig referansegruppe kan bli en stor gruppe, legges det opp til at medlemmene i referansegruppen selv kan bestemme hvorvidt de vil delta på ulike møter/arbeid ut fra kompetanse og interesse.

Referansegruppen består av arbeidsgruppen som utarbeidet rapporten "Elektronisk stemmegivning – utfordringer og muligheter" i 2006. I tillegg vil ulike IT- og valgfaglige miljøer bli representert.

6.5 Kommunal referansegruppe inklusive forsøkskommuner

Departementet etablerte ved prosjektoppstart en kommunal referansegruppe der kommuner og fylkeskommuner er representerte. Denne er senere utvidet med de utvalgte forsøkskommuner. Referansegruppen skal bistå prosjektet med å spesifisere e-valgsløsningen, sentralt valgdatabasystem og rutiner og opplæring ved innføring av systemene i kommunene.

Følgene forsøkskommuner er valgt ut og skal teste løsningen ved kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2011: Bremanger, Bodø, Hammerfest, Mandal, Radøy, Re, Sandnes, Tynset, Vefsen, Ålesund og Møre og Romsdal Fylkeskommune. I tillegg er følgende kommuner/fylkeskommune representert: Buskerud fylkeskommune, Alta kommune, Trondheim kommune, Rømskog kommune og Oslo kommune kommune.

6.6 Bruker referansegruppe

For å ivareta kravet til brukervennlighet i en e-valgsløsning, har departementet etablert en referansegruppe som skal representere ulike brukergrupper. Følgende er representert i referansegruppen: Blindeforbundet, Deltasenteret, FFO, SAFO, Seniornett, Standard Norge.

7. BUDSJETT OG STYRING

7.1 Budsjett og økonomistyring

Prosjektbudsjettet for hele prosjektperioden oppdateres kontinuerlig med en usikkerhetsanalyse av Det Norske Veritas og danner grunnlag for innspill til den årlige statsbudsjettprosessen. Budsjettet lagres under prosjektstyring i Sharepoint. Kostnadsoppfølginger skjer gjennom Agresso.

Prosjekteier disponerer midler innenfor budsjettet definert til P50.

Prosjektleder disponerer innenfor 50 000 kroner.

Styringsgruppe disponerer budsjettet mellom P50 og P85.

7.2 Dokumentstyring

Under er det vist hvilke aktører som er ansvarlig for hvilke dokumenttyper:

Endrer er det vist hvilke aktører som er ansvarlig for hvilke dokumenttyper:														
E-valg 2011	H=Høring, G=Godkjenning, P=Produsent													
Aktør/ dokumenttype	Styringsdokumenter							Spesifika- sjon		Forespørsel				Valg- rutiner
	Prosjektdirektiv	Regelverk	Budsjett	Fremdrift	Scope/Omfang	Prosjektstatus	QA-rapport	Funksjonell	Teknisk	Utlysninger	Avrop rammeavtale	Lev. Kkontrakt	Innkjøp < 50'	Valgrutiner
Styringsgruppe	G		G	G	G		G					G		G
Prosjekteier	H	H	H	H	H			G	G	G	H	H		H
Prosjektleder	P	H	P	P	P	G				P	G		G	
Prosjektkjernen	H	H	H	H	H	H		H	H	H	H	H	H	H
Prosjektgruppe								P	P	P	P	P	P	P
Valggruppe		P			H			H						H
Faglig ref gruppe	H				H			H						
Politisk ref gruppe					H									H
Bruker ref gruppe								H						
3. parts kvalitetssikrer	H		H	H	H		P	H						H
Depkjøp DSS										G		H		
Tilbyder								H						
Kommune								H						H
Fylkeskommune								H						H

7.3 Kompetansestyring

7.3.1 Prinsipper for kompetanseinnhenting

I: Det ansettes personer som skal erverve seg tilstrekkelig kunnskap/kompetanse til i fremtiden å kunne ivareta gjennomføring av e-valg.

II: Det satses på deltagelse fra forsøkskommunene i e-valgsprosjektet.

III: Spesialkompetanse som trengs i de forskjellige prosjektfasene (design, anskaffelse/utvikling, uttesting, innføring) leies inn etter behov.

7.3.2 Kompetansematrise

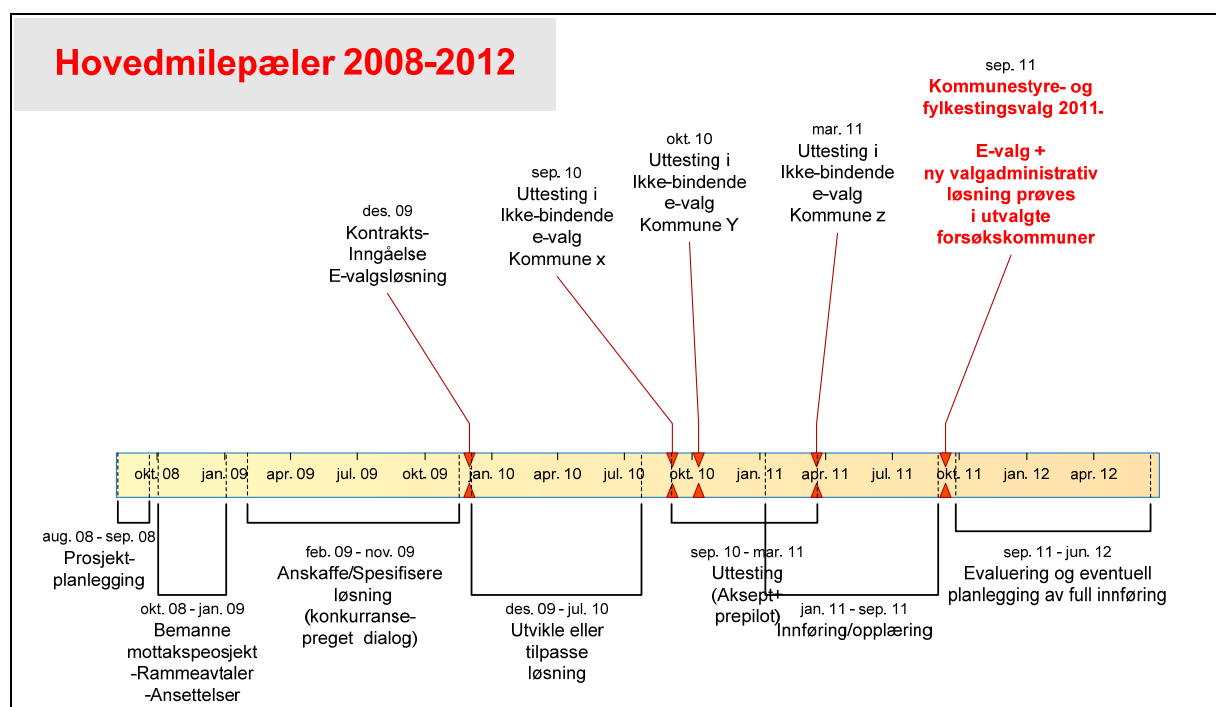
Kompetanse-område	Prosjekt-ansatt i KRD	Valg-gruppen i KRD	Innleid over ramme-avtale bistand	Komm-unene	Faglig referanse-gruppe	Politisk ref.gr.	Andre
Prosjektledelse overordnet	Utførende						
Prosjektledelse innføring	Utførende			Ansvarlig for innføring i egne kommuner			
Eier og bestillerkompetanse for it-løsninger	Utførende		Rådgivning				
Informasjon	Utførende		Rådgivning				KE (Kommunikasjonsenheten i KRD)
Anskaffelseskompetanse	Utførende						Bistand fra Depkjøp og DIFI
Demokratiske prinsipper og legitimitet					QA	QA	Stortinget
Regelverk og juridiske hensyn		Utførende	Rådgivning				KRD
Funksjonell spesifisering	Utførende	Utførende		QA	QA	QA	
Teknisk spesifisering og systemarkitektur			Utførende		QA		DIFI
Datasikkerhet			Utførende			QA	Datatilsynet, NSM (Norsk sikkerhetsmyndighet)
Prosessmodellering/rutinearbeidelse/kvalitetssystem			Utførende	Bistår i arbeidsgruppe			Eventuelle systemanskaffelser utlyses
Opplæring/E-læring			Utførende	Kommune selv ansvarlig for egne			Eventuelle systemanskaffelser utlyses
Utvikling av eller anskaffelse av it-løsning							Anskaffelser utlyses separat
Testing og testplanlegging			Utførende	Bistår			

Kompetanse-område	Prosjekt-ansatt i KRD	Valg-gruppen i KRD	Innleid over ramme-avtale bistand	Komm-unene	Faglig referanse-gruppe	Politisk ref.gr.	Andre
Drift og forvaltning av IT-løsning							Brønnøysund er valgt som Statlig driftsleverandør i 2011
Prosjektweb/ Sharepoint 2007	Utførende		Rådgivning				Ekstern drift anskaffes inntil DSS kan levere
Ekstern prosjekt, rutiner og systemrevisjon (kvalitetssikring)			Utførende				Ekstern 3.parts kvalitetssikring av løsning og prosess
Evaluerings			Utførende				Forskningsoppdrag knyttet til evaluering av valget 2011

7.3.3 Kommuner og fylkeskommuners deltagelse

Prosjektet skal aktivt benytte kompetanse som finnes i kommuner og fylkeskommuner. Valgforum vil være en viktig samarbeidspartner. Forsøkskommuner skal plukkes ut basert på søknad.

8. AKTIVITETS- OG TIDSPLAN

8.1 Nettverksplan 2009-2011

Detaljert plan for prosjektgjennomføring vedlikeholdes og oppdateres løpende av prosjektet.